

KÖK TÜRKÇE BELGELERDEKİ BAZI AKRABALIK İSİMLERİ

Dünyanın en eski milletlerinden biri olan Türklerin dili de, elbette ki köklü bir geçmişe sahiptir. Bilinen beşbin yıllık tarihi olan Türklerin dili son derece gelişmiş bir dil olup, evrensel bir özelliği de vardır. Bugün, bir kişinin Batı Avrupa'dan Mogolistan'a kadar Türkçe ile anlaşabildiğini söylemek mübalağa değildir. Yeryüzünde de yaklaşık 150-200 milyon insan Türkçe konuşuyor. Bununla birlikte maalesef günümüzde Türkçenin hızlı bir şekilde yabancı dillerin tesiriyle köreldiğini de inkar edemeyiz. Bütün tarihi boyunca milyonlarca yazılı eser ve binlerce destan yaratmış olan Türklerin dilinin zenginliğini bunlar ispat etmeye yeter. Ama bir dilin zenginliğinin başka ölçütleri de vardır ki, bunlardan birisi de o dildeki akrabalık adlarının çokluğudur. Dünyadaki diğer milletlerle karşılaştığımızda Türklerdeki akrabalık adları kadar hiçbir millette olmadığını görürüz. Asil milletimizin binlerce yıldan beri süzerek taşıdığı yüksek kültürümüzün unsurlarından birisi de kendine özgü aile yapısı ve akrabalık sistemidir. Mesela yabancılar bir terimle pekçok anlamı ifade ettikleri halde (ingilizcede uncle “amca, dayı, enişte”, aunt “teyze, hala, yenge” vs.), biz Türkler, her şahıs ve her yakınlık derecesine göre ayrı isim vermişizdir.

Türk tarihinin ve kültürünün kıymeti hiçbir maddi şey ile ölçülemeyecek olan bakiyelerinden Kök Türkçe yazıtlarda biz pekçok akrabalık terimine rastlamaktayız. Bu yazımızda metinlerde geçen bu terimlerden bazıları üzerinde durmaya çalışacağız.

Eski Türkçede “aile, kabile, hısım, akraba” manasına *oguş* kelimesinin kullanıldığı söylenmektedir¹. Üç değişik kitabede “oguş” kelimesine tesadüf etmekteyiz. Bunlar Uyük-Orzak III Yazıtı, Köl Tigin ve Bilge Kagan yazıtlarıdır. Kitabelerde “akraba, kardeş”² anlamına kullanılan *kadaş* kelimesine de oldukça fazla rastlamaktayız. Yirmiüç kadar mezar taşında “kadaş” terimi kazanmıştır. Sanırız “arkadaş” kelimesi de bu terimle bağlantılıdır. Bununla beraber bir *uya* terimi de vardır ki, bu da “kardeş, hısım”³ manasına gelmektedir. Çok eski tarihlerden beri Türklerin kullandığı bir akrabalık terimi

---

*Bu makale VII. Milletler Arası Türkoloji Kongresine tebliğ olarak sunulmuştur.

¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lûgat-it-Türk*, C. I, s.61; C. II, s.83, 2. baskı, Ankara 1985; A.von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, Çev. M.Akalın, Ankara 1988, s.46.

² G.Doerfer, *Türkische und Mongolische Element im Neupersischen*, C. III, Wiesbaden 1975, s.566; Yusuf Has Hacib, *Kutadgu Bilig I. Metin*, Haz. R.R.Arat, 2. baskı, Ankara 1979, s.47, 67, 150; Gabain, *a.g.e.*, s.47.

³ *DLTI*, s.85-86.

olsa gerek. Mesela Çakul III Yazıtında “...elig uyamga adırılıtm...”⁴; Esik Kurgan’da bulunan bir yazıda ise, “...kan uya üç otuzka yok boltı...”⁵ şeklinde okunabilecek bir kelime grubu görmekteyiz

Kitabelerde “baba” yerine *kang*, “anne” yerine *ög* kelimeleri kullanılmıştır. Köl Tigin ve Bilge Kagan Yazıtlarında; “ülkenin yeniden toparlanması” hadisesi anlatılırken, “babası İl-teriş ile annesi İl-bilge Katun’u Tanrı’nın halkın içinden çekip yükselttiği”nden⁶ bahsedilmektedir. Yine “babaları için, amcaları Kapgan Kagan’ın, öldürdüğü Baz Kagan’ın suretini balbal diktirmesi”⁷ sebebiyle “kang” sözü geçmektedir. Uygur dönemi büyük yazıtlarından Şine-Usu’da ise Moyun-Çor babasını, “kendisini ordu komutanı tayin ettiği” sırada zikrediyor⁸ ve “babasının yabgu ve şadı tayin ettikten sonra öldüğünü” bildiriyor⁹. Muhtemelen Bilge’nin oğullarından birisi tarafından dikilen Ongin Yazıtında, *kangım бага tengriken*¹⁰ ve *kangım şad*¹¹ deyimlerini görmekteyiz. Bir fal kitabı olduğu söylenen Irk Bitig’te ise “kang” kelimesi *baba sözü dinlemek*, “ög” sözü de *ana nasihatı almak*¹² ata sözleri sebebiyle geçer. Çabış Tun Tarkan adına dikilen Uybat I Yazıtında “fazilet sahibi baba Altu”dan bahsedilmektedir¹³. Ayrıca “kang” kelimesini anlamlı bir şekilde Abakan Yazıtında da görebiliriz. Alp Kuşça Bala adındaki bir beg ölünce, herhalde çocukları sevgilerini dile getirmek amacıyla babalarının mezarına bir kitabe yazmışlardır¹⁴ ve bu sebeple “kang” sözü geçer.

“Ög” kelimesini de biraz önce zikrettiğimiz yerlerden başka, Bilge’nin annesini Türk dininin bir meleği veya kahraman kadınlarımızdan birisi olan Umay’a benzetmesi sebebiyle gördüğümüz gibi¹⁵, Altın-Köl I-II Yazıtlarında annenin önemine değinen cümlelere rastlamaktayız. Burada yazıtın sahibi,

⁴ Bakınız, **Çakul III Yazıtı**, 1. satır: “...elli akrabamdan ayrıldım...”

⁵ Bakınız, **Esik I Yazıtı**: “...hanın oğlu yirmiüç yaşında yok oldu (öldü)”.

⁶ **Köl Tigin Yazıtı**, Doğu tarafı, 10-11; **Bilge Kagan Yazıtı**, Doğu tarafı, 10. satır: *Türk Bodun yok bolmazun tiyin, bodun bolçun tiyin kangım İl-teriş Kaganıg, ögüm İl-bilge Katunıg töpüsinte tutup yügerü kötürmiş erinç.*

⁷ **Köl Tigin Yazıtı**, Doğu tarafı, 16; **Bilge Kagan Yazıtı**, Doğu tarafı, 13-14. satır: *Kangım kagan başlayı Baz Kaganıg balbal tikmiş.*

⁸ **Şine-Usu Yazıtı**, Kuzey tarafı, 5. satır: *kangım köl bilge kagan...*

⁹ **Şine-Usu Yazıtı**, Kuzey tarafı, 11-12. satır: *Tay Bilge Tutukıg yabgu atadı. Anta kisre kangım kagan uçdı.*

¹⁰ **Ongin Yazıtı**, Ön taraf, 5. satır.

¹¹ **Ongin Yazıtı**, Ön taraf, 8. satır.

¹² **Irk Bitig**, 90. satır.

¹³ **Uybat I Yazıtı**, Sağ taraf, 1. satır.

¹⁴ **Abakan Yazıtı**, Ön taraf, 6. satır: *Yiti urı oğlungızka bökmedik kangaçım Alp Kuşça Bala tüşürmek ertingiz bungka taşing bengkü tükelmış (Yedi erkek evladınıza doymadınız. Babacığım Alp Kuşça Bala bizi eleme düşürdünüz. Taşın ebedi olarak tamamlanmıştır).*

¹⁵ **Köl Tigin Yazıtı**, Doğu tarafı, 31: *Umay teg ögüm katun kutınga...*

“kendisini annesinin on ay taşıdığını, sonra dünyaya getirdiğini”¹⁶ zikretmektedir.

Atalarımız “büyük erkek kardeş” için *eçü~eçi~içi* kelimesini kullanmışlardır¹⁷. Pekçok kitabede geçtiği için buraya örneklerini alma lüzumunu hissetmedik. Atalarımız “büyük kız kardeş” için de *egeçi~eçe~eke* terimini kullanmışlardır¹⁸. “Teyze” anlamında ise metinlerde *eze* terimi geçmektedir¹⁹. Bununla beraber, mesela Köl Tigin ve Bilge Kagan Yazıtlarında, “dünyanın yaradılışından sonra, Tanrı tarafından Bumın ve İstemi'nin insan-oglunu yönetmek üzere vazifelendirilmesi”²⁰, sebebiyle *eçü* ve *apa* kelimelerini birlikte görmekteyiz. Yine buna benzer ifadelerde “*eçü-apa*”, İl-teriş Kagan ile İl-bilge Katun'un “Tanrı tarafından, halkın içerisinde çekilip, yükseltilmesi ile Türk milletinin ilini ve töresini düzenlemek”²¹, üzere tayin edildikleri sırada geçer. 699 tarihindeki Türgiş ayaklanması yüzünden On-Oklara bir darbe vurulmuş, ancak yüksek bir dünya görüşüne sahip olan Kök Türkler, buraların da ata toprakları olduğunu bildiklerinden kargaşa içinde kalmasını istememişler ve bu topraklara “*eçümüzün-apanızın kazandığı, hüküm sürdüğü topraklar*”²² demişlerdir.

Genelde bu eski metinlerde *eçü-apa* şeklinde birlikte görülen bu deyim için “ata, ced” denmektedir²³. Fakat “*eçi*” veya “*eçü*”nün, “*eçe*” yahut da “*ece*”

¹⁶ **Altın-Köl I Yazıtı**, Sol taraf, 1. satır: *On ay ilti ögüm oğlan togdım erin ulgattım.*

Altın-Köl II Yazıtı, Sol taraf, 1. satır: *On ay ilti ögüme kelürti ilimke erdem üçün men yerledim.*

¹⁷ **Divanü Lûgat-it-Türk**, C. I, s.81, 87; Abu Hayyan, **Kitâb al-idrâk li-Lisân al-Atrâk**, Haz. N.Yüce, Ankara 1988, s.37; Doerfer, **a.g.e.**, C. II, s.15.

¹⁸ **Divanü Lûgat-it-Türk**, C. I, s.86; C. III, s.7; Doerfer, **a.g.e.**, C. I, s.191; Şeyh Süleyman Efendi, **Sejx Süleyman Efendi's Çagatay-Osmanisches Wörterbuch**, Bearbeitet von I.Kunos, Budapest 1902, s.61.

¹⁹ **Kemçik-Cirgâk Yazıtı**, 6. satır; **Altın-Köl II Yazıtı**, Ön taraf, 3. satır.

²⁰ Bakınız, **Köl Tigin**Hata! Yer işareti tanımlanmamış. **Yazıtı**, Doğu tarafı, 1-2; **Bilge Kagan**Hata! Yer işareti tanımlanmamış. **Yazıtı**, Doğu tarafı, 1-3; *Üze Kök Tengri asra yagız yer kılundukda ikin ara kişi oğlı kılınmış. Kişi oğlınța üze eçüm apam Bumın*Hata! **Yer işareti tanımlanmamış.** *Kagan, İstemi*Hata! **Yer işareti tanımlanmamış.** *Kagan olurmuş; olurıpan Türk bodunıng ilin törüsin tuta birmiş, iti birmiş.*

²¹ Bakınız, **Köl Tigin Yazıtı**, Doğu tarafı, 10-11; **Bilge Kagan Yazıtı**, Doğu tarafı, 10: *Üze Türk Tengrisi, iduk yiri-subı ança itmiş erinç. Türk bodun yok bolmazun tiyin, bodun bolçun tiyin kangım İl-teriş*Hata! **Yer işareti tanımlanmamış.** *Kaganıg, ögüm İl Bilge*Hata! **Yer işareti tanımlanmamış.** *Katunıg töpüsinte tutıp yügerü kötürmiş erinç.*

²² Bakınız, **Köl Tigin**Hata! Yer işareti tanımlanmamış. **Yazıtı**, Doğu tarafı, 19; **Bilge Kagan**Hata! Yer işareti tanımlanmamış. **Yazıtı**, Doğu tarafı, 16.

²³ S.G.Clauson, **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish**, Oxford 1972, s.20; M.Ergin, **Orhun Abideleri**, 8. baskı, İstanbul 1980, s.111; H.N.Orkun, **Eski Türk Yazıtları**, C. 4, 2. baskı, Ankara 1987, s.39.

ile benzerliğini kabul edecek olursak, burada bir dişilik anlamının olması söz konusudur. O zaman “ata, ced” olarak manalandırılan eçü-apa deyimini, bütün ölmüş erkek ve kadın ataları ifade ediyor olmalıdır.

Kök Türkçe Yazıtlarda “yaşça küçük kardeş” manasında “ini” teriminin kullanıldığı görülmektedir. Bu kelime Divanü Lûgat-it-Türk’ün I. cildinde “yaşça küçük kardeş”²⁴, III. cildinde “kocanın küçük erkek kardaşı”²⁵ şeklinde geçmektedir. Kazak Türkçesinde “aynı ana babadan olan kardeş”²⁶ manasında açıklanan ini kelimesi, Saha Türkçesinde “amca-zade, yeğen” şeklinde ifade edilmektedir²⁷. Yine bu akrabalık adı da Türkçenin en eski kelimelerinden biri olup, yirmi civarında kitabede geçer. İni aynı zamanda, Kapgan Kagan’ın küçük oğlu İni İl Kagan’ın unvanında da görülür²⁸. Bilindiği gibi İni İl Kaganlık sonradan ihdas edilmiş bir idari unvandır. Kapgan Kagan da küçük oğlu Fuchü’yü İni İl Kagan ilan ederek, kendinden sonra yeğeni Bilge’nin tahta geçmesini engellemeyi planlamış, fakat o öldükten sonra Köl Tigin ve Bilge, İni İl Kagan’ı ortadan kaldırarak (716) onun bu düşüncesinin gerçekleşmesini önlemişlerdi. Hoytu-Tamır I ve Hoytu-Tamır VII Yazıtlarında da İni Öz Inançu adında bir Türk beginin adı zikredilmektedir. “Erkeğin küçük kız kardeşi” için ise, singil” sözü geçmektedir.”²⁹ Bu terim eski Türkçede genellikle küçük kız kardeş yerine kullanılır. 7. yüzyılın sonlarında (699) Bars Beg adlı birinin Kırgızların kaganı ilan edildiğini ve Bilge’nin singili, yani kız kardeşi ile de evlendirilerek bir yakınlaşma sağlandığını görüyoruz. Ama bilindiği gibi Bars Beg’in de Kök Türk Kaganlığına karşı ayaklandığı ve öldürüldüğü bizzat kitabelerden anlaşılmaktadır³⁰.

Eski Türkler “eş” için *yotuz* da diyorlardı³¹. Kızıl-Çıra I Yazıtında, ölen şahıs “halkından, çocuklarından ve kadınından ayrıldığına yanmaktadır”³². Bilge Kagan, yazıtında “Tangutlara karşı bir savaş yapıldığından ve Tangut kavmini bozduktan sonra, hükümdarın çocuklarını, eşini, at sürülerini, mallarını

---

²⁴ DLT I, s.93.

²⁵ DLT III, s.7.

²⁶ Kazakça-Türkçe Sözlük, s.326.

²⁷ E.K.Pekarskiy, *Yakut Dili Sözlüğü*, C. I, İstanbul 1945, s.447.

²⁸ Bakınız, *Tunyukuk Yazıtı, I. taş*, Kuzey tarafı, 7. satır; *Tunyukuk Yazıtı, II. taş*, Güney tarafı 1. satır.

²⁹ DLT III, s.366.

³⁰ Bakınız, *Köl Tigin Yazıtı*, Doğu tarafı, 20; *Bilge Kagan Yazıtı*, Doğu tarafı, 16: *Bars beg erti. Kagan atıg bunta biz birtimiz. Singilim konçuyıg birtimiz. Özi yangıltı. Kaganı ölti. Bodunu küng boltı.*

³¹ W.Bang-A.von Gabain, *Analytischer Index*, Berlin 1931, s.58.

³² *Kızıl-Çıra I Yazıtı*, 1-2. satır: *Bodunıma, oğlıma, yotuzıma adırılıtm.*

aldığını” zikretmektedir³³. Yine “Bilge Kagan 29 yaşındayken Tatabılara bir seferi olmuş, Tatabı begi öldürüldüğü” gibi, “çocuklarını, eşini, at sürüsünü ve hayvanlarını ganimet olarak almıştır”³⁴. “Yotuz” kelimesini Irk Bitig, 45. satırında da görmek mümkündür. Ayrıca Kök Türkçe belgelerde erkeğin eşi manasına “kis”³⁵, “kişi” veya “işi” terimi de kullanılmıştır. Mesela; Suglug-Adır, Ça-kol VI, Tele, Irk Bitig.

“Karının erkek kardeşi” için ise *yurç* kelimesi de kullanılmıştır³⁶. “701 yılında Altı-Çub Sogdak’a doğru ordu sevk edilmiş ve Çinlilerin Ong-Tutuk kumandasındaki beş tümen askerleri perişan edilmiştir”. Bu savaşta “Ong-Tutuk’un kayın biraderini Köl Tigin’in yakaladığı” söylenmektedir³⁷. Herhalde Çakul V Yazıtının ikinci satırında da bu terim geçiyor olmalı³⁸.

Gelin ve güveyi kelimelerine tam 8. yüzyıldaki metinlerde rastlamaktayız. Uyuk-Turan Yazıtında, adına kitabe yazdırılan şahıs, “hanına, milletine, akrabalarına, arkadaşlarına, genç damatlarına ve gelinlik kızlarına doymadığını”³⁹ üzüntü içerisinde belirtmektedir. Oguzlarla olan savaşta Köl Tigin’in kahramanlıkları anlatıldıktan sonra, “o olmasaydı gelinler de dahil olmak üzere bütün kadınların esir olacağından”⁴⁰ söz edilmektedir. Eski Türkçede bu kelimelerin karşılığı “küdegü” ve “kelin”dir.

Kök Türk ve Uygur dönemlerinde şahıs adı olarak da gördüğümüz (Mesela; “Oglan Çor, Otuz Oglan”⁴¹, “Ogul Bars”⁴², “Ogul Tarkan”⁴³) ogul kelimesinin karşılığı “çocuk” demektir ki, Kaşgarlı Mahmud bu kelimenin çoğulunun “oglan” olduğunu söyler⁴⁴.

³³ **Bilge Kagan Yazıtı**, Doğu tarafı, 24. satır: *Yiti yigirmi yaşuma Tangut tapa süledim. Tangut bodunıg bozdım. Oglın, yotuzın, yilkısın, barımın anta altım.*

³⁴ **Bilge Kagan Yazıtı**, Güney tarafı, 2-4. satır: *Otuz artukı tokuz yaşuma yazın Tatabı tapa süledim...oglın, yotuzın, yilkısın, barımın...*

³⁵ **DLTI**, s.329.

³⁶ **Divanü Lûgat-it-Türk**, C. I, s.156; Gabain, **a.g.e.**, s.313.

³⁷ **Köl Tigin Yazıtı**, Doğu tarafı, 32; **Bilge Kagan Yazıtı**, Doğu tarafı, 25. satır: *Tabgaç Ong-Tutuk biş tümen sü kelti, süngüşdüimiz. Köl Tigin yadağın oplayu tegdi. Ong-Tutuk yurçın yaraklıg eligin tutdı. Yaraklıgdı kaganka ançuladı. Ol süg anta yok kılımız.*

³⁸ *...içime yurçımka(?) yita.*

³⁹ **Uyuk-Turan Yazıtı**, Arka taraf, 3. satır: *Kanım Tülberi, kara bodun, külüg kadaşım sizime, er eşim, er üküş, er oglan, er küdegülerim, kız kelinlerim bökmedim.*

⁴⁰ **Köl Tigin Yazıtı**, Kuzey tarafı, 9-10; **Bilge Kagan Yazıtı**, Doğu tarafı, 32-33: *Oguz yağı ordug basdı. Köl Tigin, Ögsüz akın binip tokuz eren sançdı, ordug birmedi. Ögüm katun, ulayu öglerim, ekelerim, kelingünim, konçuylarım bunça yime tiriği küng boltaçı erti.*

⁴¹ Bakınız, **Toyok IV Yazıtı**.

⁴² Bakınız, **Toyok I Yazıtı**, 3. satır.

⁴³ Bakınız, **Köl Tigin Yazıtı**, Kuzey tarafı, 12. satır.

⁴⁴ **DLTI**, s.74.

Bir de kitabelerde *yigen* ve *çıkan* kelimeleri vardır. *Yigen* kelimesini pekçok kitabede görüyoruz ve herhalde “erkek tarafından yegen” olabilir⁴⁵. Kırkız-oglu Boyla Kutlug Yargan, yazıtında “yeğenlerini gördüğünü”⁴⁶ söylemektedir. Barlık I mezar yazıtında gördüğümüz “*yigen*” kelimesi⁴⁷, Ayna III Yazıtı⁴⁸ ve Çoyren Yazıtında⁴⁹ da, geçmektedir. “Çıkan” kelimesi ise, Kaşgarlı’nın belirttiğine göre, “hala ve teyze oğlu”⁵⁰, Çagatay Türkçesinde de “halazade”⁵¹ olarak ifade edilmektedir. Köl Tigin Yazıtında, Köl Tigin’in mezar külliyesi inşa edilirken, “türbe, resim ve yazılı taş yapmak üzere Çin imparatorunun yeğeni Çang Sengün’ün geldiği”⁵² söylenmektedir. Ayrıca Köl İç Çor Yazıtında da bu terime tesadüf etmekteyiz⁵³.

Biz bu çalışmada çok sınırlı sayıdaki kitabede geçen akrabalık terimleri üzerinde durduk. Fakat bunun yanısıra pekçok belgede, mesela Uygur metinlerinde, *Divanü Lûgat-it-Türk*, *Kutadgu Bilig*, *Türk destanları* vs. gibi kaynakları değerlendirmeye almadık. Bahsettiğimiz kaynakları da ihtiva eden geniş bir çalışma yapıldığında belki de yüzlerce akrabalık adına rastlayacağımız da kesindir.

“Kök Türkçe Belgelerdeki Akrabalık İsimleri”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Sayı 173, İstanbul 2001

⁴⁵ “Karındaş evladı”. Bakınız, Şeyh Süleyman, **a.g.e.**, s.105.

⁴⁶ **Suci Yazıtı**, 8. satır: *Yigenimin-atımın körtim*.

⁴⁷ **Barlık I Yazıtı**, 2. satır: *Öz Yigen Alp Turan Altı-Oguz Boduda...*

⁴⁸ Ondört harften oluşan bu yazıttan anlamlı bir cümle çıkmıyor, fakat kendi okumamızda bir *yigen* kelimesi tesbit ettik.

⁴⁹ **Çoyren Yazıtı**, 4. satır: *Tun Yigen İrkin*.

⁵⁰ **Divanü Lûgat-it-Türk**, C. I, s.31.

⁵¹ Şeyh Süleyman, **a.g.e.**, s.53.

⁵² **Köl Tigin Yazıtı**, Kuzey tarafı, 13: *Bark itgüçi, bediz yaratıgma, bitig taş itgüçi Tabgaç kagan çıkkanı Çang Sengün kelti*.

⁵³ **Köl İç Çor Yazıtı**, Batı tarafı, 1. satır: *...çıkan Tunyukuk atıg bermiş*.